

Seat No. : _____

AJ-107

April-2016

B.A., Sem.-IV

CC-212 : Sanskrit

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : જમણી બાજુના અંક ગુણ દર્શાવે છે.

Instruction : Figures to the right indicate marks.

1. (A) કાવ્યપ્રકાશને આધારે તાત્પર્યવૃત્તિ સમજાવો. 8

Explain Kavyaprakash's benedictory verse with example.

અથવા/OR

મમ્મટના મતે લક્ષણા પ્રવૃત્તિ થવાની શરતો વર્ણવો.

Explain presupposed (conditions) of લક્ષણા according to Mammata.

(B) સસંદર્ભ સમજાવો : (ગમે તે બે) 6

Explain with the reference to the context. (any **two**)

(1) સ્યાદ્ વાચકો લાક્ષણિકઃ શબ્દોઽત્ર વ્યજ્જકસ્ત્રિધા ।

(2) વાચ્ય રૂપ વાક્યાર્થ ઇત્યન્વિતાભિધાનવાદિનઃ ।

(3) તદુપાધાવયે સડ્કેતઃ ।

(4) ગૌ શુક્લશ્ચલો ડિલ્થ ઇત્યાદૌ ચતુષ્ટયી શબ્દાનાં પ્રવૃત્તિરિતિ મહાભાષ્યકારઃ ।

2. (A) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે વિશે ટૂંકનોંધ લખો : 10

Write short notes any **two** of the following :

(1) ઉપાદાન લક્ષણા ।

(2) લક્ષણ લક્ષણા ।

(3) 'ગૌરનુબન્ધ્યઃ ।' – સમજાવો.

'ગૌરનુબન્ધ્યઃ ।' – Explain.

(4) 'વિશેષ્ય નાભિધા ગચ્છેત્ ક્ષીણશક્તિવિશેષણે' – સમજાવો.

'વિશેષ્ય નાભિધા ગચ્છેત્ ક્ષીણશક્તિવિશેષણે' – Explain.

(B) ससंदर्भ समझावो : (गभे ते अेक)

4

Explain with the reference to the context. (any **one**)

- (1) पीनो देवदत्तो दिवा न भुङ्क्ते इत्यत्र रात्रिभोजनं लक्ष्यते ।
- (2) सारोपाऽन्या तु यत्रोक्तौ विषयी विषयस्तथा ।

3. शुद्धा लक्षणा अने गौडली लक्षणांना प्रकारो यर्यो.

14

Discuss the types of शुद्धा लक्षणा and गौणी लक्षणा ।

अथवा/OR

गौडली लक्षणा कर्ण रीते कार्य करे छे ? ते अंगे आचार्य मम्मटना त्रश मतो यर्यो.

Describe Acharya Mammat's three views on the function of गौणी लक्षणा ।

4. (A) नीचेनामांथी गभे ते भे अलंकारो सोदाहरण समझावो :

10

Explain with illustration any **two** of the following figures of speech :

- (1) दीपकम् ।
- (2) विभावना ।
- (3) सामान्यम् ।
- (4) असंगतिः ।

(B) नीचेनामांथी कोर्णपण अेक अलंकारनी कारण सहित ओणभ आपो :

4

Identify with reasons any **one** of the following figures of speech :

- (1) पाण्डुक्षामं वदनं सरसं तवालसं च वपुः ।
आवेदयति नितान्तं क्षेत्रियरोगं सखि हृदन्तः ॥
- (2) स एकस्त्रीणि जयति जगन्ति कुसुमायुधः ।
हरतापि तनुं यस्य शंभुना न हतं बलम् ॥

5. (A) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ આપો :

8

Answer the following question choosing the correct option :

- (1) મમ્મટના મતે શબ્દની શક્તિઓ કેટલી છે ?
(a) 4 (b) 6 (c) 3
- (2) અભિહિતાન્વયવાદીઓ શેમાં માને છે ?
(a) તાત્પર્યાર્થ (b) વાચ્યાર્થ (c) વ્યઙ્ગ્યાર્થ
- (3) 'કુન્તા: પ્રવિશન્તિ' શેનું ઉદાહરણ છે ?
(a) ઉપાદાન લક્ષણા (b) લક્ષણ લક્ષણા (c) સારોપા શુદ્ધા લક્ષણા
- (4) જાત્યાદિવાદના પુરસ્કર્તા કોણ છે ?
(a) વૈયાકરણીઓ (b) મીમાંસકો (c) બૌદ્ધો
- (5) 'કર્પૂર ઇવ.' માં કયો અલંકાર રહેલો છે ?
(a) દીપક (b) વિશેષોક્તિ (c) વિભાવના
- (6) લાક્ષણિક શબ્દથી સમજાતો અર્થ કયો છે ?
(a) વાચ્ય (b) લક્ષ્ય (c) વ્યંગ્ય
- (7) વસ્તુ ધર્મ કેટલા પ્રકારનો છે ?
(a) 1 (b) 2 (c) 3
- (8) 'મઞ્ચા: ક્રોશન્તિ' માં કયો સંબંધ રહેલો છે ?
(a) સાતત્ય સંબંધ (b) અવિનાભાવ સંબંધ (c) વૈકલ્પિક સંબંધ

(B) જોડકાં જોડો :

6

Match the following :

A	B
(1) બૌદ્ધમત:	(a) દ્વિવિધા
(2) ગૌણી લક્ષણા	(b) લક્ષણ લક્ષણા
(3) ગઙ્ગાયાં ઘોષ:	(c) સંકેતાર્થ
(4) વાચક:	(d) અપોહવાય:
(5) સ્વસિદ્ધયે પરાક્ષેપ:	(e) મુખ્યાર્થ
(6) વાચ્યાર્થ	(f) ઉપાદાન લક્ષણા

